

ביאליק" ליצחק רפאל * יצחק

טישילר (הסופר) נגד אורי

ברנשטיין (המשורר) * עיתונאי

יהודי לוחם * סיפורת מצרית

מוצפת ברחובות לונדון

חתן פרס רפאל המו"ל של ועדת השופטים

בעבר היה פרס ביאליק אחד מפרסים הסיפוריים המכובדים ביותר בישראל, אך בדומה ללירה הישראלית, כבדו נישחק משנה לשנה. הפרס עצמו מתחלק לשניים, פרס לסיפורת ופרס לחוכמת ישראל. השנה הוענק פרס-ביאליק לחוכמת ישראל לשני חתנים, לחוקר יהודה רצהבי ולמנהיג המפלגה בעבר ומנהל מוסד הרב קוק בהווה, יצחק רפאל. מזה שבועות אחדים נילחשת בקרב חוקרי חוכמת ישראל שמועה רועמת, בדבר השיי קולים שאין מקורם בחוכמת-ישראל, שיי קולים שהביאו להענקת הפרס לרפאל, עם פירסום שמות שופטי הפרס, התבהרו עוד יותר השיקולים שהביאו להענקת הפרס הג'ל. שניים מתוך שלושה בחברי-השופטים, מפרסמים את ספריהם בהוצאת-הספריים של מוסד הרב קוק, שאותה מנהל רפאל, השניים: א.מ. הברמן ופרופ' אהרון מירסקי, שממש בימים אלה פירסם בהוצאת הרב קוק את סיפור הפיטוק של הסיגנון העיברי. הכל החל כאשר אורי ברנשטיין, שהינו משורר, עורך סידרת ספרים של מדע בידיוני ומנהל קונצרט אמקור, פירסם בהארץ רשימה שעסקה בנושאים כלכליים. הכתב הכלכלי יצחק טישלר הגיב בפראות על רשימה זו בדבר, עירב את משוררותו של ברנשטיין בעסקיו הכלכליים. ברשימה תחת הכותרת, גסות רוח פרוואית" השיב ברנשטיין לטישילר בנימוס מאופק על התקפתו הפראית. לרשימתו של ברנשטיין צירף טישלר הערה ובסופה ציין: "הוששני שעל אף נסיגונו של מר ברנשטיין לנתק את השירה מן הפרוזה, גזומות-הלשון פיוטיות מאד... מה שטישילר וברנשטיין שכחו להזכיר הוא, שטישילר עצמו ניסה כוחו בכתיבה, וספר נוסטאלגי שלו על הפלמ"ח בשם אחרונים על הרקס ראה אור בשעתו בעם עובד. מתוך מדורי הרכילות, מסתבר, כי בקרוב עומד הסופר היהודי אמריקאי לראון יוריס להשלים ספר המשך לאכסודוס. בראיון שהעניק, העיר יוריס על עצמו כעל "עיתונאי יהודי לוחם" הדגיש שהוא מסרב להשתייך לסופרים היהודים המרבים לבכות את מר גורלם. בימים אלה מוצפת לונדון בתירגומים ממיטב הסיפורת המצרית החדשה. בין הספרים שראוי-אור מצוי הרומן מיראסח, מאת נג'יב מל'ה פזו, הריח הזה, מאת סונלה איברהים, נישואי זאין, מאת טייב סאלח (שספרו נדחת הציפורים ראה אור בתירגום לעיברית בעם עובד). ספר אחר שראה אור בלונדון באחרונה, הוא תירגום לאנגלית של גברי'ם בשמש, מאת הסופר הפלסטיני רסאן כ'ז פאני, שסוקר באחרונה במדור זה המתרגם הוותיק מרדכי אבי-שאול (מתרגם של תומאס מאן, בר' טולט ברכט ואחרים) זכה בחודש שעבר בעיטור הגבוה ביותר שמעניקה הממשלה ההונגרית לחושבי-חוץ. מודעה תמימה, שאותה פירסמה השגרירות הגרמנית על הירידים הנערכים השנה בגרמניה, כר ללת את סמלי כל הירידים. מצוי בה גם סימלי של היריד הבינלאומי בפרנקפורט, שדמונו לצלבי-הקס מדהים (ראה: גלוי פה). הכותרת מעל המודעה הירידים הגרמניים מגיב מספרת: "סיפור הצלחה בעסקים מתחיל בירידים של גרמניה." הגיב על המודעה סופר ירושלמי, ניצול-שואה: "כן, אני מכיר את סיפור ההצלחה הזה." מודעת אבן שפורסמה בעיתונים סיפרה על מותו של אברהם יפה, "אספן השירה העיבי-רית", המודעה סיפרה מעט לקוראיה, אבי רהם יפה המנוח טיפח במשך עשרות שנים אוסף חסרת-תקדים של ספרי שירה שראו אור בעיברית, שאם לא יאומץ בידי אוניברסיטה כלשהי עשוי לרדת לי-טימיון.

צלב קרם? סיפור הצלחה בעסקים

במקום מזרח-אירופה. דגש רב שם החוקר על יהדות רוסיה, שבה התרחשו התהליכים שהכשירו את הקרקע להפיכתה של הכמיהה היהודית לציגונות מדינית. אחד הפרקים המרתקים במחקרו של פרופ' ויטל מוקדש לתנועת חיבת ציון, תנועה ציונית שקדמה להסתדרות הציורנית של תיאודור הרצל, והיוותה למעשה את הנידבך הראשון של המהפיכה היהודית. פרופ' ויטל עוקב במחקרו אחר ד"ר הרצל, עד לחיבורו את מדינת היהודים, ואחר התגברות פעילותו ועסקנותו של חוזה המדינה, באירגובה של מיסגרת העל הציורנית, עד לקונגרס הציורני הראשון.

סיפרו של ויטל הינו מחקר מקיף ומסכם ביותר של שלבי הראשית של הציגונות, הכתוב בצורה בהירה ושקולה. שיש בכך מה להזין בחומר חשיבה רב ובעובדות

ד"ר הרצל שאלות נוגות אודות עליבותה של המציאות הישראלית

מרתקות את המעיניים בספר. הספר עשוי לעורר בקוראים שאלות נוגות, אודות עליבותה של המציאות הישראלית לעומת החלומות הציגוניים.

אנאתה כדמקעות לאליובט שהיא איהבת את פול, בעוד הוא בו לה. אליובט אומרת לאנאתה, שאם היא איהבת את פול הרי שעליו לשאת אותה לאשה. בעוד אליובט יורדת להדרו של פול היא פוגשת את ג'ראר ומבקשת ממנו להמתין לה בחררה, ואילו היא נכנסת אל פול, אשר מתנודה בפניה על דבר איהבתו לאנאתה. אלא שאליובט משנה את איהבתו ומשכנעת אותו באיהבת אנאתה את ג'ראר, ומפשרת לו על נישואיהם, בעוד היא מייבשת את דמעותיו של פול, מנשקת אותו ומתקינה את שמכיותיו.

אליובט שבה אל ג'ראר ומספרת לו שאנאתה מאוהבת בו ומצפה להצעת נישואים מצידו, עד שהיא משכנעת אותו באיהבתו את אנאתה. לאחר מכן היא חרת ורת להדרה של אנאתה, ותוך מאבק אי-תנים מכהירה לה כי פול אינו מסוגל כלל לאהוב, וכי ג'ראר הוא האיש שנועד עבורה.

מסעיה-הכלולות של אנאתה וג'ראר מור תיר את האה והאחות פנים-אליפנים, פול נמק לאימו, בעוד אליובט היה בין מחרי צותיו. יום אחד מגיע ג'ראר ומספר כי פגש ברחוב את דרנג'לו, שפגע בפול בכית-הספר פאבן מבוסת השלג, וכי אכן הוא אחיה של אנאתה. תוך שיחה מת-בהר כי פול ודרנג'לו עסקו ברעלים. והוא שלח לפול בידי ג'ראר רעל נדיר שאותו מצא בהודו-סין.

אליובט חולמת חלום על מותו של פול מאותו רעל, וכמהלך החלום הוא אומר לה: כן, אני מת, אך גם את הינך מתה בעת; לכן יכולה את לראות אותי, ולכן נחיה למדד ביחד. לפתע מגיעה אנאתה, שאיהבתה לפול ניצורה, ובידה מיכתב מטעמו של פול המודיע לה על התאבדותו. בהיכנס אליובט ואנאתה לחדרו של פול נודף שם ריח של רקב. אליובט אומרת לפול הגוסס: לא רציתי לאבד אותך. אני מתעבת את אנאתה. פול מת-פורר תוך מחלוקת פראיות כיניה, לנגד עיניה, ומת.

שאר מרכיביה של אגדה מודרנית זו, שאותה חיבר הסופר והמשורר הצרפתי ז'אן קוקטו, מצויים בספר שראה אור בימים אלה תחת השם העיברי "הילדים הנוראים". גם התירגום החפוז בכוחו לפי גום ביופיו ובעדנתו. אם כי תמוה מדוע לא תורגם שם הספר ANFOUS AND TERRIBLES להילדים האיומים, בנור סח הצעתו של אליעזר שמינימ.

כלכלה

יישות כלכלית

בימים אלה ראה אור בתירגום לעברית ספר פרי עטם של שני חוקרים, פלסטיני וישראלי, בשם עצמאות פלסטינית - היבט כלכלי. שני המחברים הינם פרופסורים בעלי שם, שחברו למטרה זו: אליאס ה. תיבא והיים דריין-רביקין. בספרם הם בורחים את מכלול הבעיות הכלכליות של המדינה הפלסטינית שטרם קמה.

בניגוד לספרים אחרים, שראו אור בי שנים האחרונות, והתמקדו בהשלכות שונות ונרחבות של הקונפליקט הישראלי-פלסטיני, גי, הרי ספר זה מתמקד בנושא אחד ובסיסי, תוך שהוא מהווה מאגר של מידע, טבלאות, עובדות ומספרים, על היישות הכלכלית של הגדה-המערבית ורצועת-עזה.

מכלול הנתונים אותם מציגים שני הרי פרופסורים, מזכיר את התשתית הכלכלית של היישוב היהודי בארץ-ישראל המנדטוריית. לאור נתונים אלה דנים מחברי הספר בכושרי-הקיום הכלכלי של מדינה פלסטינית עצמאית.

* אליאס ה. תומא + חיים דריין-רביקין. עצמאות פלסטינית - היבט כלכלי. עיברית: שלמה פרנקל, בהוצאת החברה הישראלית למחקר וקידום השלום, 180 עמודים (כריכה רכה).

עיון

בהתחדש עם

בימים אלה ראה אור חלקו הראשון של מחקר מדעי מרתק, העוסק בבחינת שרי רשיה של התנועה הציגונית ותהליך התר בססותה בקרב העם היהודי. המחקר, המהפכה הציגונית, פרי-עטו של החוקר פרופ' דויד ויטל, הוא המחקר המקיף והמעניין ביותר שפורסם עד כה בנושא צמיחתה של הציגונות.

המחקר נפתח בסקירת הרקע ההיסטורי לצמיחתה של הציגונות המדינית, תוך כדי תיאור עובדתי וענייני של הגלות, על פגיעה, וכיסופי היהודים לגאולה לאומית, טריטוריאלי ורוחנית. פרופ' ויטל סוקר את מצבה של יהדות אירופה במאה ה-19, את הפרעות ביהודים ואת ראשית תהליך ההגירה היהודי שהפך באופן של דבר את ארצות-הברית למרכז היהודי העולמי.

* ז'אן קוקטו, הילדים הנוראים; עיב' רית א. ענבר; הוצאת זמורה, ביתן מודן; 113 עמ' (כריכה רכה).

** פרופ' דויד ויטל, המהפיכה הציגונית, כרך א', ראשית הציגונות; מאנגלית: ברוך מורן, בהוצאת עם עובד + הספריה הציורנית, 298 עמ' (כריכה רכה).